

Nr 7.

Av herr **Arrhén m. fl.**, om ökat statsunderstöd åt svenska naturskyddsföreningen.

Svenska naturskyddsföreningen verkar efter två linjer, en upplysande och rådgivande samt en planerande.

Upplysningsverksamheten drives, dels genom utgivande av tidskriften »Sveriges Natur» och skrifter, dels genom föredrag, kurser, skolarbete och pressmeddelanden.

Den *rådgivande verksamheten* utövas främst därigenom att föreningen handlägger ett stort antal remisser från statliga och kommunala myndigheter samt lämnar enskilda organisationer och personer råd och upplysningar.

Planeringsarbetet inriktas på att dels utreda vilka områden, som i första hand äro värda skydd, dels på att planera lämpliga friluftsområden och dels på att följa faunans och florans utveckling.

Upplysning.

Genom upplysningsverksamheten söker föreningen sprida kännedom om den svenska naturen och på så sätt väcka och underhålla kärlek till denna samt framlägga det moderna naturskyddets strävanden om en god *hushållning med naturvärdena*.

Föreningens tidskrift »Sveriges Natur» utgår till föreningens egna medlemmar och till de anslutna föreningarnas. I form av specialhäften utgår den dessutom till landets folkskolor i en upplaga om 17 000 ex. Skolnumren, som utarbetas med särskild tanke på undervisningens behov, redigeras av föreningens avdelning för bildningsverksamhet.

Ett stort antal av föreningens medlemmar håller på ledig tid föredrag i ämnen, som beröra naturskyddet, men dessutom har föreningen en person anställd med uppgift att hålla föredrag om naturvett i skolor och på militära förband. Under oktober och november 1944 höllos sålunda 154 föredrag för 32 500 åhörare.

Samarbetet med pressen sker på så sätt, att föreningen dels besvarar från pressen riktade frågor, dels själv utsänder meddelanden om viktigare, aktuella naturskyddsfrågor.

Rådgivning.

Denna verksamhet hänger intimt samman med föreningens planeringsarbete, i det att föreningen genom undersökningar och utredningar skall ha möjlighet att på ett uttömmande sätt besvara frågor från statliga och kommunala verk samt från enskilda organisationer och personer.

Förutom de egentliga remisserna, därav årligen ett tiotal statliga, har föreningen en kontinuerlig rådgivning åt kungl. kammarkollegiet i frågor rörande sjösänkningar o. d. Föreningen anlitas även i tämligen stor omfattning under hand av ett flertal myndigheter. Särskilt genom remissförfarandet och rådgivningen till statliga myndigheter har sålunda *statsverket en påtaglig nytta av föreningens tillvaro och verksamhet.*

Planeringsarbetet.

Sedan några år tillbaka söker föreningen även genomföra en inventering av de områden i landet, som te sig mest värda skydd. Detta arbete sker delvis på uppdrag av statsmakterna. Grunden för all verksamhet måste bygga på kunskap om svensk natur och en klar vetskap om, vilka delar som ur sakliga synpunkter te sig som omistliga. Genom en noggrann inventering framgår även, hur relativt obetydlig den areal är, som har särskilt naturskyddsintresse, och utan denna grund blir arbetet lätt famlande.

Föreningen söker även följa djurstammarnas storlek, såsom björn, lo, kronhjort, fjällräv, örn m. fl., och därmed sammanhängande problem. Detta material användes dels som bas för remissvaren, dels som grundval för föreningens egna initiativ.

Förutom denna mer registrerande verksamhet har föreningen sedan flera år ägnat stor uppmärksamhet åt de problem, som kunna sammanfattas i begreppen *landskapsvård* och *regionplanering*.

Av alldeles särskild betydelse i detta sammanhang äro de frågor, som blivit aktuella genom det ökade friluftslivet, å ena sidan måste naturområdena bevaras åt friluftslivet, å andra sidan måste friluftsfolket fostras så, att icke skada uppkommer genom dess verksamhet. Denna fostran, som utgör ett gemensamt intresse för såväl markägare- som idrottsintressena, har omhändertagits av en *särskild sektion inom föreningen, Naturvärnet.*

Organisation.

Förutom *föreningens* direkt anslutna ca 3 100 medlemmar äro till föreningen genom femton lokala organisationer 3 000 personer knutna.

Medlemmarna i *sektionen Naturvärnet*, som utgöras av föreningar samt statliga och kommunala organisationer, ha förbundet sig att var och en inom sin organisation verka för spridandet av naturvett.

Avdelningen för bildningsarbete består av tjugu personer, som ställt sina krafter till föreningens förfogande. Genom dessa personer har föreningen en god anknytning till skolan och till det frivilliga folkbildningsarbetet. Avdelningen skall redigera skolhäftena av Sveriges Natur och utarbeta studieplaner samt skrifter, lämpade för studiearbetet.

Ekonomi.

Svenska naturskyddsföreningens ekonomi är icke god. Genom bristen på medel måste föreningen i beklagligt många fall underlåta att vidtaga åtgärder, hur behjärtansvärda de än må vara.

Huvuddelen av föreningens inkomster utgöres av medlemsavgifter:

Direkta medlemsavgifter	16 000 kr.
Medlemsavg. i Naturvärnet	1 900 » S:a 17 900 kr.

Härtill komma privata bidrag, dels i form av mer eller mindre regelbundna bidrag om 2 200 kr. per år, dels engångsbidrag, vilka utgjort följande: år 1940 10 000 kr. från Wenner-Grenska samfundet samt 15 000 kr. från en anonym donator år 1943, varvid beloppet skulle användas för inventeringsarbetet.

Föreningen har dessutom vid ett par tillfällen under årens lopp mottagit direkta bidrag för vissa engångsåtgärder.

Under de två senaste åren har föreningen mottagit 10 000 kr. i statsanslag, varav 5 000 kr. utgått ur jaktvårdsfondens medel.

Föreningen har vidare genom testamenten och gåvor erhållit 59 998:34 kr. i fonder, varav räntorna användas till verksamheten. För dessa medel erlägger föreningen skatt.

Då föreningens verksamhet löper på kalenderår och statsanslaget utgår på budgetår reserverar föreningen halva statsanslaget per den 31 december. Under år 1944 har föreningen av prövningsnämnden ålagts att även betala skatt på sistnämnda belopp.

För sin verksamhet är föreningen beroende av att ha egen lokal, en heltidsanställd, kvalificerad kraft (naturskyddsintendenten) samt kontorspersonal. Kostnaderna härför uppgå till 20 000 kr. per år, därav till naturskyddsintendenten (Eo 26) 12 000 kr., till kontorspersonal 8 000 kr., till hyra, städning, lyse 2 500 kr., till telefon 250 kr., till porto 1 250 kr., till papper och övriga expenser 1 000 kr.

Utgivandet av tidskriften »Sveriges Natur» drager en kostnad av 12 500 kr.

Det är särskilt beklagligt, att föreningen icke har medel till resor. Inventeringsarbetet och rådgivningen bli härigenom synnerligen försvårade.

Föreningens regelbundna inkomster (medlemsavgifter samt statsanslag) uppgår i runt tal till 30 100 kr., och de nödvändiga årliga utgifterna uppgå nu

till i runt tal 37 500 kr. En årlig brist av över 7 000 kr. uppkommer härigenom, och denna brist har föreningen täckt, dels genom lån, dels genom de engångsbidrag föreningen erhållit från privata donatorer. Föreningen balanserar för närvarande en skuld om 9 757: 31 kr.

Föreningen och den statliga naturskyddsorganisationen.

Enligt gällande lag skall kungl. vetenskapsakademien genom sin naturskyddskommitté förvalta nationalparkerna samt yttra sig över frågor om fridlysning. Kommittén har vid ett flertal tillfällen inför statsmakterna förklarat, att den icke med nuvarande organisation och tillgångar på medel kan handlägga naturskyddsfrågorna i den omfattning, som nu påfordras.

Svenska naturskyddsföreningen har ett intimt samarbete med vetenskapsakademiens naturskyddskommitté. Sålunda deltar kommitténs sekreterare, professorn R. Florin, i föreningens styrelsesammanträden, och ytterligare en av kommitténs ledamöter är tillika medlem av styrelsen. Vissa ärenden utredas av föreningen, innan de behandlas av kommittén, och naturskyddsintendenten avger, i den mån icke muntliga underhandsmeddelanden äro till fyllest, promemorior över mer komplicerade ärenden. På grund av den bristfälliga statliga organisationen på detta område kommer föreningen *i praktiken att tjänstgöra som ett statligt verk*. Med tanke på de ytterligt beklagliga följder ett bristande initiativ från naturskyddets sida kan medföra — ett oersättligt naturområde eller föremål kan spolieras, en växt- eller djurart kan utrotas etc. — är det föreningen en bjudande plikt att verka, så mycket som det någonsin är möjligt. Föreningen har visserligen glädjen att kunna räkna på en mycket stark insats av frivilliga och helt oavlönade krafter, men med den omfattning verksamheten nu med nödvändighet tagit, måste föreningen även ha tillgång till avlönade krafter. Även det arbete, som utföres av de frivilliga krafterna, kostar pengar, om något resultat skall uppnås.

*

Inom Svenska naturskyddsföreningen har under de senaste åren behovet av en kvalificerad kraft för att organisera bildningsverksamheten och att biträda med utredningar angående vården av kulturlandskapet med särskild styrka framträtt. Med hänsyn härtill har lektor Lorentz Bolin, Falun, erhållit tjänstledighet under läsåret 1944/45 för att handhava ett arbete av denna natur. Lektor Bolin har genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1944 erhållit ersättning för mistade löneförmåner med högst 8 106: 80 kronor. Detta arrangemang är emellertid icke definitivt, ett förhållande, som ej kan undgå att verka förryckande och skadligt på verksamheten.

Genom rationaliseringen av lant- och skogsbruket är det i vår tid ett trängande önskemål, att upplysningsverksamheten om svensk natur, dess skydd och

vård, blir så effektiv som möjligt. Det är därför angeläget, att föreningen får möjlighet att fortsätta det nu påbörjade arbetet och att för den skull verkligen kunna anställa en för bildningsverksamheten kvalificerad kraft och även giva denna möjlighet att företaga resor. Kostnaderna härför beräknas till 12 000 kr. i arvode och 3 000 kr. i resekostnader.

I längden inträder en för föreningen ohållbar situation, om icke ytterligare medel ställas till dess förfogande. Den gagnande verksamheten, som vid flera tillfällen varit föremål för riksdagens gillande uttalanden, drager, som redan framhållits, sedan flera år en kostnad, som överstiger föreningens inkomster med 7 000 kronor. Vi vilja i detta sammanhang åter betona, att föreningens underskott i mycket hög grad är beroende på åtaganden, som dikterats den av statsmakterna av orsaker, som från deras sida te sig nödiga och ur samhällets synpunkt nyttiga. Då det måste anses vara i högsta grad angeläget, att Svenska naturskyddsföreningen allt framgent gives möjlighet att upprätthålla verksamheten i full utsträckning, torde en ökning av det ordinarie statsanslaget, som under nu löpande budgetår utgår med 5 000 kr., vara befogad.

Med stöd av vad här anförts tillåta vi oss alltså hemställa,

att riksdagen ville till Svenska naturskyddsföreningen bevilja för anställande av en kvalificerad kraft för bildningsverksamhet jämte resekostnader för denna 15 000 kronor och att ordinarie statsanslaget ökas för att utgå med 12 000 kronor.

Stockholm den 15 januari 1945.

Erik Arrhén.

Rickard Lindström.

Arvid De Geer.

Elon Andersson.